

محتوای درسی

جلسه پنجم

محل نیت

استاد: دکتر مصطفی ذوالفقارطلب
دستیار: روناک خالدیان

محل نیت، قلب است، چه آنکه
ماهیت نیت با قصد قلبی انجام
فعلی جهت اطاعت از اوامر الهی
و کسب رضای خداوند بی همتا
محقق می شود.

ضوابط تلفظ زبانی در نیت

۱. عدم کفایت تلفظ زبانی بدون قصد قلبی (نیت): هرگاه بین تلفظ زبانی و قصد قلبی اختلاف حاصل آید، ملاک پذیرش قصد قلبی است.
مثال: اگر شخصی قصد قلبی نماز ظهر را کرد ولی تلفظ زبانی او نماز عصر باشد یا قصد قلبی حج تمتع را کرد ولی تلفظ زبانی او حج عمره باشد یا با سبق لسان (بدون قصد قلبی) سوگند بخورد در همه ی این موارد معیار قلبی مورد پذیرش است نه تلفظ لسانی.
۲. عدم اشتراط تلفظ زبانی در موارد قصد قلبی در باب عبادات.
مثال: (۱) احیای زمین موات به قصد ایجاد مسجد بدون تلفظ زبانی، قصد را محقق می سازد و به مسجد تبدیل می گردد.
(۲) اگر سوگند بر عدم سلام دادن بر زید کند و سپس بر گروهی که زید نیز در میان آن است - با نیت استثنای او - سلام دهد، صحیح و موجب نقض سوگند نمی گردد.

استثنائات ضابطه عدم اشتراط تلفظ زبانی در موارد قصد قلبی

۱. اشتراط تلفظ زبانی در اصل طلاق یا تعداد آنها.
۲. اشتراط تلفظ زبانی در نذر.
۳. اشتراط تلفظ زبانی در قربانی حیوان.
۴. اشتراط تلفظ زبانی در فروش کالایی به نقدی غیر غالب (غیر معروف) در آن منطقه.
۵. اشتراط تلفظ زبانی در گفتن طلاق با نیت (إن شاء الله). ولی بنا بر قول رافعی طلاق واقع نمی شود (حتی اگر تلفظ زبانی در إن شاء الله (مشیت الهی) نداشته باشد.
۶. اشتراط تلفظ زبانی در قصد قلبی انجام معصیتی.

وقت نیت

استثنائات قصد قلبی در اول وقت

۱. نیت روزه گرفتن قبل از فجر

۲. نیت پرداخت زکات یا کفاره به فقرا قبل از شروع پرداخت آن

۳. نیت جمع بین دو نماز در سفر

۴. نیت قربانی قبل از ذبح

اصل در وقت نیت، بجا آوردن آن در اول هر عبادت و همانند آن است

نکات:

نکته اول

آن دسته از عباداتی که آغاز آنها از نوع ذکر باشد، اقتران قصد قلبی با تمام الفاظ آن ذکر - بر خلاف امام الحرمین و غزالی - شرط است.

مثال: ۱. نیت تکبیره الاحرام

۲. نیت کنایه در طلاق

۳. نیت تسمیه (بسم الله الرحمن الرحیم) در وضو و غسل (استحباب اقتران قصد قلبی با تلفظ زبانی)

۴. نیت در ذکر لبیک در احرام

۵. نیت در ذکر طواف (بسم الله الرحمن الرحیم)

۶. نیت خطبه در لفظ (الحمد لله)

نکته دوم

اقتران نیت در آغاز حقیقی و نسبی هر عبادتی واجب است؛ به طوری که اقتران نیت در آغاز نسبی برای حصول ثواب و در آغاز حقیقی برای درستی عبادت است.

مثال: ۱. آغاز نسبی در تیمم، انتقال خاک و آغاز حقیقی در آن مسح صورت است.

۲. آغاز نسبی در وضو و غسل، اولین سنت در این دو می باشد. و آغاز حقیقی در وضو، صورت و در غسل اولین بخش از بدن است.

نکته سوم

هر نوع عبادتی که دارای افعال متعددی مانند - وضو، نماز، حج - باشد، به جا آوردن نیت فقط در آغاز آن عبادت شرط است و به جا آوردن آن به طور تفکیک در افعال آن عبادت شرط نیست.

۱. چگونگی نیت وضو: قصد رفع حرمت ناشی از حدث.

۲. چگونگی نیت نماز: قصد بجا آوردن اقوال و افعال مخصوص با آغاز کردن تکبیره الاحرام و پایان دادن با سلام با شرایط خاص.

۳. چگونگی نیت در حج: قصد دخول در چیزی معنوی که برخی موارد حلال را قبل از نیت، حرام می گرداند.

۴. چگونگی نیت در روزه: قصد امساک خاص.

۵. چگونگی نیت در زکات: قصد بیرون آوردن بخشی از مال خاص به شیوه خاص

چگونگی نیت

چگونگی نیت به تناسب عبادات مختلف، متفاوت است از جمله: